

Zpráva o knize Renesanční štuková díla zámku v Telči v kontextu dějin umění, technologie a restaurování

redakce

Fakulta restaurování Univerzity Pardubice v roce 2020 vydala monografii o renesančních štukaturách na zámku v Telči. Mezioborová monografie Pavla Waissera, Jany Waisserové, Renaty Tišlové a Petry Hečkové se primárně zabývá dekorací telčského zámku, včetně uměnovědných, restaurátorských a technologických analýz. Pozornost je věnována klenbě kaple sv. Jiří, Starému stavení, tzv. Zachariášovu pokoji a kapli Všech svatých v Jižním paláci, nice s Adamem a Evou v arkádě nádvoří, císařskému erbů Maxmiliána II. v loubí Horní zahrady a Plutonově spřežení na zahradní fasádě Starého stavení. Publikace nicméně zahrnuje také rozsáhlé syntetizující kapitoly o štukaturách v římské antice a v evropském umění 16. století i kapitoly o teoreticko-terminologických východiscích ve vazbě

na architektonické traktáty a charakteristiku použitých materiálů. V závěru knihy je podrobněji analyzován recentní restaurátorský zásah na štukovém reliéfu Plutonova spřežení v Horní zahradě telčského zámku, včetně rozboru užití materiálových kopií v technice bílého římského štku *all'antica*, k němuž v českém prostředí neexistovalo mnoho relevantních zdrojů.

Na základě rešerše vztahu k uměním části okraje křehotného reliéfu sv. Jiří bylo možné zjistit bližší informace ke složení renesanční štukové malty. Ta je tvořena výpočtem s výtvarným kopijním písmem složeným z úlovník metamorfovaných minerálů a přímou zrnitostí křemíku a železa a přítomností klastů metamorfovaných hornin (slu). Písek je vyříděný na velikost zrn do 1,5 mm, částice pliva jsou středně zaoblené až ostrorozátné. Působem štukové malty je vadačně vápnou ochabem obličejová výpočtem, v malbě jsou často přítomné částice zrnitých nahlučeného popela o stejné složce. Podobnou skladbou se vyznačuje štuková malta použitá pro vytvářené prvky, pro které ale byla mírně upravena receptura.¹⁰⁰

Metoda knihy tedy spočívá v nazírání na zkoumané objekty v širokém kulturně-historickém kontextu, v kombinaci s výsledky výzkumu hmatatelných struktur díla a jeho transformací v čase. Přináší tak řadu podnětných, dosud nepublikovaných informací, které doplnily některé „chybějící střípky“ ve složitě skládance stavebního vývoje zámku. Kniha je zároveň velkým přínosem pro obecné poznání vývoje techniky renesančního štku, a to nejen v kontextu našeho území; štuky telčského zámku totiž představují unikátní soubor provedený v rozmanité škále štukových technik i materiálů. Informuje o podrobných materiálových analýzách a navazujících praktických zkouškách, jejichž

výsledky byly konfrontovány s popisy raně novověkých (resp. antických) receptur. Realizace zkoušek i jejich finální vyhodnocení, a nakonec i užití v reálném restaurátorském procesu záchrany štukového reliéfu Plutonova spřežení, je dalším cenným přínosem provedeného výzkumu reflektovaného v knize.

Pozitivní zprávou je, že v závěru roku 2022 vznikne metodicky příbuzné kompendium *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* jako součást stejnojmenného projektu¹¹, řešeného v letech 2018–2022 v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní

a kulturní identity Ministerstva kultury České republiky (NAKI). Partneři projektu jsou Fakulta restaurování Univerzity Pardubice, Univerzita Palackého v Olomouci a Národní památkový ústav.

Texty: Pavel Waisser, Jana Waisserová, Renata Tišlová, Petra Hečková
Lektorovali: Jiří Bláha, Pavla Rovnaníková
Grafické zpracování: Radka Velebilová
Vydala: Univerzita Pardubice, 2020
ISBN: 978-80-7560-294-7

1 | Kód projektu DG18P02OVV005.

